

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Dub. IX. Quid sit contractus census, & an licitus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

stea, vel quia non indiget, vel mutato consilio, ca-
rius vendat, *ibid.*

An verò, & quomodo Clericis liceat negotiari
per alios non famulos, præsertim in necessitate, *v.*
Card. de Lugo d. 26. f. 4. n. 36. Trul. l. c. d. 19. Barb. de
jur. un. l. 1. c. 40. a. 1.

DUBIUM IX.

*Quid sit Contractus Census; Et an
licitus?*

Resp. Is est, cum certa summa pecuniæ, v. g. 100.
floreus, emò à te jus percipiendi quotannis ex
bonis tuis, aut certa aliqua re tua utili, sive fructi-
fera, certam aliquam pensionem seu censum, v. g.
floreos 5 annuos, vel 6. prout consuetudine, vel
lege taxatum erit. Ita ut hic non sit mutuum & u-
sura, si alias pravam intentionem non habeas, sed
vera emptio, & venditio, qua emitur, non præcisè
ipsa pensio, sed jus eam percipiendi; quod longè
minus valet; deoque emitur minoris; licet post
multos annos pretium longè superet, *Molin. Less.*
Laym l. 3. t. 4. c. 18. Et ceteri communiter. Rectius
tamen *C. Lugo d. 27. f. 2. n. 20.* probat, ad excusan-
dum censum ab usura, dicendum esse, non emi-
pensiones, neq; jus ad illas neq; fructus, sed potius
partem ususfructus talis prædii, super quo consti-
tuitur; ita ut dominium totum directum prædii
maneant apud venditorem; dominium verò utile,
seu jus ususfructus ex parte vendatur. *Vnde resol-
vuntur sequentes Casus*, qui etiam ex natura em-
ptionis & venditionis solvi possunt.

I. Hic

I. Hic contractus est injustus, si non serveretur pretium iustum à lege vel consuetudine probatū, quomodo pro Germania constituit Carolus V. ut jus ad 5. tantum pro 100. ematur.

II. Non solum licitus est census realis, id est, constitutus super re aliqua, ut supra dictum, ex cuius utilitate pensio extrahatur, ita ut ad quemcunque res transeat cum illa obligatione & onere; sed etiam (saltem ex natura rei, & seclusa prohibitione legis positivæ) personalis, & constitutus immediatè super persona, quæ sua opera & industria utilis sit, & fructum aliquem pariat, vel bona in spe vel re habeat, unde pensio duci possit: alioqui enim jus, quod venderet, non esset pretio æstimabile, & sic contractus fictitius. Ita probabiliter *Cov. Less. Salan. dub. 3. num. 2. &c.* contra *Navar. Mol. c. Lugo d. 37. f. 2. n. 25.* ubi censum merè personale illicitum esse, docet esse probabilius, & prolixè probat.

III. Iniqui sunt venditores seu censuarii, qui emptoribus, sive censualistis obligant rem non potentem reddere fructus, saltem tot, quot pensio exigit, aut reddentem quidem, sed jam aliis censibus venditos, *Bon. d. 3. q. 4. p. 1. n. 9. & 13.*

IV. Sicut cum in emptione res perit damno emptoris, sic etiam in censu reali, si res super quam impositus est census pereat, vel fructus eius absq; culpa venditoris: tunc enim perit census, ita ut emptor sive censualista, non possit amplius percipere fructus, sive censum; quia qui emit, suo periculo emit. *Bon. l. c. Fill. t. 35. p. 2. n. 255.* Unde ad hoc incommodum cavendum inventus est sequens modus,

V. Li-

V. Licitum est, ut probat *Tol. lib. 5. cap. 46. & Less. c. 22. du. 11.* contractui census adungere aliud pactum assècurationis; ut si res, super qua fundatus est census, pereat, id fiat damno venditoris, indeoq; nihilominus obligatus sit, vel super aliis bonis suis eum statuere, vel restituta sorte eodem pretio redimere. Debet tamen hoc pactum venditori compensari, augendo pretium census, vel quod eodem recidit, minorem pensionem designando, *Bon l. c. n. 30.*

VI. Ex natura rei licitus est non tantum census irredimibilis, sed etiam redimibilis, cum ex una parte, tum utriusq; , ut patet ex terminorum explanatione: quia irredimibilis census dicitur, cum venditor non potest illum pro suo arbitrio redimere; redimibilis autem, cum potest, reddendo emptori eandem summam, quam accepit, atq; ita rursus sibi emendo, quod ante vendiderat. Utrinq; redimibilis dicitur, cum ita conventum est, ut tam emptor, quam venditor possit emptionem factam resolvere, & summam, quam dedit, repetere. *Less. d. 10. Dian. p. 2. t. 5. m. R. 76.* Vide dicta de pacto retrovertend. in empt. supra.

VII. Nihilominus, quia contractus census redimibilis, ex parte emptoris est res periculosa, suaderi non facile debet: nam in *Constit. Martini V. & Calixti III. P. P.* ut & *Caroli V. Imp.* usurarius contractus iudicatur. Verum id intelligi debet secundum præsumptionem fori externi: præterquam, quod illæ Constitutiones multis locis eatenus nõ sint receptæ, quatenus prohibent ea, quæ juri naturali non adversantur, ut notat *Laym. l. 3. t. 4. c. 18.*

VIII.

VIII. Census vitalitius, quia est virtualis spon-
sio, & nititur eventui fortuito, licitus est, *Fill. Dian.*
p. 7. t. 9. R. 70.

DUBIUM X.

Quid sit Cambium?

Resp. Cambium, quod permutationem signifi-
cat, hic accipitur pro sola permutatione pecunia.
Et est contractus, quo Campsor aliquis Campsa-
rio volenti cambit pecunias, cum lucro aliquo
præter sortem. Quod si sine intentione usuraria
fiat, ob titulos justos tali lucro æstimabiles, patet
non esse malum. Unde cum quatuor sint cambi-
orum genera, nimirum 1. Cambium minutum
seu manuale. 2. Cambium per literas. 3. Cambium
reale. 4. Cambium siccum seu fictum: circa ea re-
solvuntur.

I. Licitum est Cambium minutum, in quo dan-
tur pecuniæ majores pro minoribus, vel contra:
quia hic sunt justis tituli aliquid lucrandi, nimirum
labor Campsoris in numeranda pecunia, item di-
ligentia in pecunia omnis generis conquirenda,
ut Campsariis quibusvis sit paratus, item puritas
materiæ & commoditas, ut cum aurum, vel alia
moneta commoda, datur pro minuta & incom-
moda. *Laym. l. 2. t. 4. c. 19 n. 4.*

II. Licitum est item Cambium per literas, cum
scilicet Campsor hic, v. g. Monasterii prior accipit
pecunias, quas postea literis datis alibi, v. g. Fran-
cofurti refundit per suos factores: quia hic etiam
sunt justis tituli, scilicet virtualis trajectio pecuniæ,
&